

Αθήνα, 11 Νοεμβρίου 2020

ΕΠΙΣΤΟΛΗ - ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

#Μιλήστε: Συμμαχία Οργανώσεων Κοινωνίας Πολιτών και Εργαζομένων για την αποτελεσματική προστασία των whistleblowers

Με πρωτοβουλία της **Διεθνούς Διαφάνειας Ελλάδος**, του **Vouliwatch** και του **Reporters United**, οι συνυπογράφουσες την παρούσα επιστολή οργανώσεις καλούμε την Κυβέρνηση και ιδιαίτερα το Υπουργείο Δικαιοσύνης να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για τη διαμόρφωση ενός ισχυρού, συμπεριληπτικού, προοδευτικού και σύγχρονου θεσμικού πλαισίου **προστασίας των whistleblowers**.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αντιλαμβανόμενη τους κινδύνους που εγκυμονεί η έλλειψη ισχυρού νομικού πλαισίου για την προστασία του δημόσιου συμφέροντος, εξέδωσε την **Οδηγία 2019/1937** για την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης (whistleblowers). Η Οδηγία παρέχει μια σειρά από **ελάχιστα κοινά πρότυπα**, επί τη βάση των οποίων και η Ελλάδα καλείται να σχεδιάσει ένα αποτελεσματικό σύστημα προστασίας έως το τέλος Δεκεμβρίου του 2021.

Η Οδηγία της Ε.Ε. αποτελεί μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για τον εκσυγχρονισμό του σχετικού ελληνικού νομικού πλαισίου αλλά και ένα σημαντικό βήμα προς την καταπολέμηση της διαφθοράς, που συνιστά ανασταλτικό παράγοντα για την πλήρη εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ευημερία του τόπου μας. Η διαμόρφωση ισχυρού νομικού πλαισίου είναι υπόθεση όλων μας. Ήρθε η ώρα κράτος και κοινωνία των πολιτών να συζητήσουμε ανοιχτά και να συνδιαμορφώσουμε ένα ισχυρό πλαίσιο προστασίας των εργαζομένων και όσων τελούν υπό την υποχρέωση εμπιστευτικότητας και οι οποίοι/ες μιλούν εναντίον της διαφθοράς, της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλων ζητημάτων δημοσίου συμφέροντος.

Με την παρούσα επιστολή ζητάμε από την Κυβέρνηση και ιδιαίτερα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης να **«ανοίξει» την νομοπαρασκευαστική διαδικασία** και να **διαμορφώσουμε από κοινού την πρώτη έκδοση του σχεδίου νόμου** για την **αποτελεσματική και σύγχρονη προστασία των whistleblowers στην Ελλάδα.**

Το **whistleblowing** έχει αποδειχθεί ένα ισχυρό εργαλείο στην πρόληψη και καταπολέμηση δράσεων που υποσκάπτουν το δημόσιο συμφέρον. Οι δημόσιες αρχές, οι θεσμοί αλλά και οι ιδιωτικές εταιρείες **οφείλουν να προστατεύουν όσους/-ες καταγγέλλουν εγκαίρως παραβάσεις της νομοθεσίας**, ενισχύοντας έτσι τη διαφάνεια και τη λογοδοσία της διοίκησης αλλά και του οικονομικοπολιτικού συστήματος ενώ παράλληλα πρέπει να ενθαρρύνεται και να κατοχυρώνεται η δυνατότητα προσφυγής του καταγγέλλοντος στα ΜΜΕ, εφόσον δεν εμπιστεύεται τους επίσημους διαύλους. Πόσες περιπτώσεις παράνομων πρακτικών θα είχαν αποτραπεί αν οι εργαζόμενοι/-ες ενθαρρύνονταν να μιλήσουν;

Οι έρευνες δείχνουν ότι 6 στους 10 Ευρωπαίους πολίτες νιώθουν ότι είναι καθήκον τους να καταγγείλουν παραβάσεις, αλλά φοβούνται και αισθάνονται απροστάτευτοι. Προκειμένου να τους ενθαρρύνουμε να προχωρούν σε αναφορές, και να νιώθουν ασφαλείς κάνοντάς το, είναι κρίσιμο να θεσπισθεί **ένα στιβαρό νομικό πλαίσιο προστασίας**, τόσο έναντι τυχόν **αντιποίνων** από την εργοδοσία τους (απόλυση, δυσμενής μεταχείριση, απειλές για τη ζωή τους κ.ο.κ.) όσο και **με την οικονομική ενίσχυσή τους.**

Η Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς και το Vouliwatch, ως μέλη της Κοινωνίας των Πολιτών με πολυετή και εν βάθει εμπειρία σε θέματα διαφάνειας, λογοδοσίας και whistleblowing έχουμε να προσφέρουμε πολύτιμη τεχνογνωσία και σφαιρική επιστημονική γνώση στην κατάρτιση του σχεδίου νόμου για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη **της Οδηγίας της ΕΕ για την προστασία των whistleblowers.** Συχνά, η ενσωμάτωση μιας Ευρωπαϊκής Οδηγίας συνιστά πρόκληση. Στην προκειμένη περίπτωση, η επιτυχής ενσωμάτωση θα κριθεί από το αν οι εργαζόμενοι/-ες θα αγκαλιάσουν το νέο θεσμό με

εμπιστοσύνη. **Η σιωπηρή ανοχή στην αδικία θα σπάσει μόνο αν κάθε ευσυνείδητος/-η εργαζόμενος/-η γνωρίζει με σαφήνεια:**

- **ΤΙ είδους αδικήματα** μπορεί να αναφέρει
- **Από ΠΟΙΑ αντίποινα** προστατεύεται
- Σε **ΠΟΙΟΥΣ εμπιστευτικούς διαύλους** μπορεί να υποβάλει αναφορά
- **ΠΩΣ και ΠΟΙΟΣ διαχειρίζεται** την αναφορά του
- Από **ΠΟΥ** μπορεί να λάβει ανεξάρτητη **πληροφόρηση**

Ενόψει των ανωτέρω, κατά την κατάρτιση του σχεδίου νόμου, προτείνουμε:

- να **επεκταθεί το αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής**, ώστε να καλύπτει και τις παραβιάσεις του εθνικού δικαίου
- να λαμβάνονται υπόψη οι **ανώνυμες αναφορές**
- να επιτευχθεί η **μέγιστη δυνατή προστασία** των εργαζομένων και όσων τελούν υπό την υποχρέωση εμπιστευτικότητας από αντίποινα
- να προβλέπονται επαρκείς **κυρώσεις** σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με το νέο νομικό πλαίσιο προστασίας των whistleblowers
- να προβλέπεται παροχή **οικονομικών κινήτρων** για ενθάρρυνση των εργαζομένων να καταγγείλουν με ασφάλεια
- να κατοχυρώνεται η δυνατότητα προσφυγής των καταγγελλόντων **στα ΜΜΕ** και να προστατεύονται οι δημοσιογράφοι και τα Μέσα, ιδίως ως προς τη μη αποκάλυψη της πηγής τους.
- να **ενισχυθεί ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών** στην παροχή ανεξάρτητης πληροφόρησης σε θέματα whistleblowing και υποστήριξης στους/-ις whistleblowers.

Η ενσωμάτωση της Οδηγίας συνιστά μια εξαιρετική ευκαιρία για την Ελλάδα να καινοτομήσει στη δημιουργία ενός πλαισίου αποτελεσματικής προστασίας των whistleblowers και να πρωτοστατήσει στη μάχη για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Με την παρούσα, οι **συνυπογράφουσες οργανώσεις** ζητούμε από την Κυβέρνηση και ιδιαίτερα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης να μας καλέσετε να συμβάλλουμε ενεργά στη

διαμόρφωση του σχεδίου νόμου για τους/-ις whistleblowers και να συνεργαστούμε προς μια πρωτοπόρα και αποτελεσματική προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

ΕΔΩ μπορείτε να διαβάσετε αναλυτικά τις θέσεις μας για την αποτελεσματική νομοθετική προστασία των whistleblowers: <https://bit.ly/35rstZ5>

Οι συνυπογράφουσες οργανώσεις και φορείς:

- 1. Διεθνής Διαφάνεια Ελλάς**
- 2. Vouliwatch**
- 3. Reporters United**
- 4. ActionAid**
- 5. Διεθνής Αμνηστία**
- 6. Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**
- 7. Ίδρυμα Ανοιχτής Γνώσης Ελλάδας**
- 8. Οργανισμός Ανοιχτών Τεχνολογιών - ΕΕΛ/ΛΑΚ**
- 9. Generation 2.0**
- 10. GIVMED**
- 11. HIAS Greece**
- 12. HIGGS**
- 13. Homo Digitalis**
- 14. HumanRights360**
- 15. Impact Hub Athens**
- 16. Inter Alia**
- 17. Scify (Science For You)**
- 18. Solidarity Now**
- 19. Women On Top**